

Неопходна провјера надовјере широм БиХ

Агенције које се баве провођењем имовинских закона (ПЛИП) истичу потребу за провјером надовјере уговора о кориштењу станова од стране привремених корисника у цијелој БиХ. Стамбени органи власти који су задужени за примјену критерија утврђених у амандманима које је Високи представник донио у октобру 1999. године исте не примјењују. Због тога је од виталног значаја да јавни правобранитељи изврше анализу тог процеса како би осигурали заштиту јавних интереса.

Иако би било корисно да се критеријуми за надовјеру, утврђени у ентитетским имовинским законима додатно појасне, слиједеће категорије људи су искључене из надовјере у складу са законом:

1. људи који нису поднијели захтјев за поврат имовине, који су повукли захтјев или они који нису поднијели захтјев за провођење одлука које се односе на њихову предратну имовину;
2. вишеструки корисници;
3. привремени корисници који су продали или замјенили своју предратну имовину; и
4. људи који су добили бесплатну помоћ од јавних органа власти за изградњу или куповину стамбене јединице укључујући и помоћ у форми додјеле земљишта у друштвеном власништву.

Вјерујемо да можда постоје хиљаде случајева незаконите надовјере и да су многи од њих већ резултирали незаконитом приватизацијом. Станови за које није поднесен захтјев за поврат који су незаконито

приватизовани нису на располагању као алтернативни смјештај као што је прописано законом. У случајевима када су станови за које је поднесен захтјев за поврат незаконито приватизовани, предратни носиоци станарског права могу годинама чекати да остваре своје право на поврат станова.

Од кључног је значаја да јавни правобраниоци широм БиХ раде заједно са стамбеним органима власти на прегледу свих извршених надовјера и провјери нових. У случајевима када се утврди да је извршена незаконита надовјера, таква надовјера се треба ставити ван снаге. У случајевима незаконите приватизације, јавни правобраниоци морају покренути парнични поступак како би поништили извршену куповину, након чега би могла услиједити деложација незаконитог корисника. Стамбени званичници који врше незакониту надовјеру уговора и тиме крше имовинске законе могу бити санкционисани или од стране ентитетских или кантоналних управних инспектора, што може резултирати њиховом суспензијом или другим дисциплинским мјерама. Исто тако, против таквих званичника јавни тужиоци могу покренути поступак због кршења имовинских закона. Агенције укључене у ПЛИП очекују од надлежних органа власти да потпуно истраже све наводне случајеве незаконите надовјере и приватизације.

Процес провјере надовјере ће бити јако тежак. Постоје вјеродостојни извјештаји о озбиљним случајевима корупције који се односе на надовјеру у коју су укључени политичари на високим функцијама. Такође ће бити потребно да јавни тужиоци широм БиХ изврше своју дужност када се током провјере открију докази о кривичним дјелима. Уколико провјера надовјере још увијек није започела у цијелој земљи, организације укључене у ПЛИП имају индикације о слиједећем:

1. јавним правобраниоцима који су изложени пријетњама од стране оних који су извршили незакониту надовјеру;
2. јавним правобраниоцима који и сами живе у незаконито надовјереним становима;

3. привременим корисницима који су успјели незаконито надовјерити уговоре путем подмићивања прво предратних носилаца станарског права да повуку своје захтјеве за поврат, а затим и стамбених органа;

привременим корисницима који су били увјерени да ће моћи остати у својим незаконито надовјереним становима па чак нису ни поднијели захтјев за поврат својих предратних станова.